

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

A. H. ALGRA — SLIEDRECHT

De kleine dingen die het doen

**„Zij brachten ook hun kleine kinderen tot Hem, opdat Hij ze zou aanraken“
(Lukas 18 : 15)**

Deze keer is de opzet van de voorpagina van „Opbouw“ een beetje anders dan we gewend zijn. Want ik geef geen gedegen uitleg van de Schrift, zoals die wekelijks gegeven wordt, in dit blad en in de preken, die U hoort. Ik kom slechts met een vraag en ik zoek er een antwoord op. Het gaat mij er nu in hoofdzaak om, dat de Here Jezus gevraagd werd, of hij kinderen wilde *aanraken*. „Zij brachten hun kinderen tot Hem“. Wij hebben het versje geleerd: „Eens brachten de moeders hun kinderen tot Jezus“. In de bijbel staat niet, dat de moeders dit deden. Het kunnen ook de vaders geweest zijn of nog anderen. Dit staat de leerlingen van de Heer niet aan. Zij vinden dat hun Here beter wat anders kan doen dan zich met de kleintjes bezighouden of zij vinden dat die kinderen bij Hem niets te maken hebben. Misschien zijn ze van mening, dat Jezus niets voor die kleinen heeft. Dat zou je kunnen afleiden uit het Woord, dat de Here Jezus spreekt: „Voor zodanigen is het Koninkrijk Gods“. Hij heeft dus wel terdege iets voor hen.

Ik moet aan die geschiedenis denken, zo vaak ik als geestelijk verzorger op „De Merwebolder“ kom. Van dat werk kan ik wel iets vertellen. „De Merwebolder“, hier in Sliedrecht, is een modern instituut voor geestelijk en meer-voudig gehandicapten. De inrichting gaat uit van een algemene stichting voor verzorging en verpleging van zwakzinnigen (ASVZ). Er kunnen tussen de 400 en 500 pupillen worden geherbergd. De directie heeft inder-

tijd aan een r.k. priester en aan mij gevraagd, of wij samen de geestelijke bearbeiding op ons wilden nemen. Daartoe werd ook een soort kerkeraad gevormd, een „commissie-geestelijke verzorging“, waarin R.K. personeelsleden zitting hebben, een Chr. Geref. meisje, enkele Ned. Herv. stafleden en iemand, een psycholoog, die lid is van het Humanistisch Verbond. Behalve de gesprekken die we voeren in de paviljoens, organiseren we maandelijks een kerkdienst. Het woord „aangepast“ hebben we opzettelijk vermeden. Dat woord doet zo discriminerend aan, en is niet elke dienst ook in ons dorp of in onze stad, een aangepaste dienst? In zo'n dienst wordt veel gezongen. De liederen van Hanna Lam en Wim ter Burg. Op het scherm worden de bekende plaatjes van het Bijbelgenootschap vertoond, de plaatjes over bijbelse geschiedenissen, waarvan ook boekjes zijn met dezelfde kleurige prenten: voor kleuters. Dan volgt de „preek“ waarbij, zoveel als het maar kan, de pupillen betrokken worden.

Prof. Douma heeft onlangs in „Dienst“, een orgaan ten behoeve van ouderlingen en diakenen, laten weten dat hij voor dergelijke „oecumenische“ diensten niet voelt. Wat je bij normale mensen niet goedgevindt, moet je ook niet bevorderen bij de gehandicapte medemens. Maar men zou dan wel uit deze wereld moeten gaan, uit dit wereldje van zo'n instituut. Wij doen dit werk trouwens niet vanwege één of meer kerken, maar persoonlijk, en toch samen, in eigen verantwoordelijkheid. De kerk van Sliedrecht vindt het prachtig, dat op deze manier een aantal mensen iets hoort over onze Here Jezus.

Nu ben ik aan mijn eigenlijke vraag nog niet toegekomen. In de vrijgemaakte kerken binnen ver-

band, is nu ook een organisatie ten bate van de zwakzinnigen. Je leest in het Ned. Dagblad nogal wat over de organisatie daarvan. De organisatie zal wel prima zijn. Het werk ook, mag ik aannemen. Het gaat me nu even om de naam van de stichting: „Dit koningskind“. Ouders met een gehandicapt kind hebben het moeilijk. Maar uit die naam: koningskind, blijkt dat zij, die in die stichting ijveren, één probleem niet hebben, waar ik nu wel mee zit. De naam „Dit koningskind“ wijst er op, dat de ouders troost hebben aan de Verbondsbelofte. Al kan hun kind niet bijbellezen of de catechismus leren, het draagt de belofte van het Verbond. Maar wat nu als het gaat om kinderen en volwassenen, die bijna of helemaal niets begrijpen kunnen en ook geen gelovige ouders hebben? Ik heb eens, op verzoek van de moeder, die nergens aan deed, gesproken bij de crematie van een zestienjarig meisje, dat in de Merwebolder verpleegd was. Misschien wilde de moeder rondom die verbranding nog iets plechtigs hebben. Maar het zou toch ook kunnen wezen, dat zij verlangde iets te horen over de eeuwige bestemming van haar zorgenkind. Ik heb in die onkerkelijke kring en omgeving een hele poos van de Here Jezus kunnen vertellen. Over de tekst, die boven dit artikel staat.

In onze kerken zijn fijne dingen gezegd en geschreven over het Verbond. Daarnaast is er sterke nadruk gelegd op de prediking. Hoe vaak is niet Romeinen 10 aangehaald: „Zo is dan het geloof uit het horen, en het horen door het woord van Christus“. Maar is daar alles mee gezegd? We lezen ervan, dat zieken gezond werden, als zij de kleren van de Here Jezus aanraakten. Er schijnen ook mensen genezen te zijn, als de schaduw van Petrus over hen viel. Het zijn kennelijk niet alleen de verbale contacten, de woorden, die het heil op ons overdragen. Er is een breed veld buiten de woorden. De aanraking hoort daarbij. Zitten we dan niet dicht bij de magie? Dat geloof ik zeker. Maar ik vraag mij af, of de barmhartige God, die wij kennen uit de Schriften en in Christus, niet aan duizenden anderen het heil geeft van het Koninkrijk der hemelen, hoewel zij niet gehoord

hebben. Want zij konden niet luisteren. En hoewel zij niet geloofd hebben, want dat konden zij niet.

Uit de studies van één van mijn zonen, die zijn werk gevonden heeft in een zwakzinnigeninrichting, heb ik geleerd dat alle gedrag berichtwaarde heeft. Daar is dit mee bedoeld: als ik niet inga op wat iemand tegen mij zegt, dan heeft mijn zwijgen toch een taaal. Ik geef dan zonder woorden aan, dat ik de gemaakte opmerking ongepast vindt, of onnozel, of dat ik er geen raad mee weet. Zo is ook ons gedrag in de kring der lichamelijk en geestelijk gehandicapten veelzeggend. Hun gedrag ook. Een pupil in de Merwebolder zal nooit tegen mij zeggen, dat ik een mooie preek had. Mijn woorden komen bij de meesten niet over. Als ik van de preekstoel afkom, gebeurt het wel, dat ze aan mijn armen gaan hangen en het komt voor, dat een oude man je een zoen geeft. Betekent dit, dat je werk niet méér uithaalt dan dat er wat warm-menselijke verhoudingen ontstaan? Een kritikus zou kunnen stellen, dat die geestelijke verzorging, waar wij mee bezig zijn, niet meer is dan wat maatschappelijk werk, horizontalistisch, of zelfs humanistisch. Zulke critici heb ik niet ontmoet, maar het zou kunnen wezen, dat iemand dit toch maar een vreemd verhaal vindt voor een Dienaar des Wóórds. Er is nog een ander probleem: misschien zien sommige gehandicapten hun dominee als Góð, zoals ze vorig jaar prinses Margriet, toen die op het instituut was, aangeduid hebben als de maagd Maria. Ik heb de indruk, dat sommige pupillen ons zien als een vriend, terwijl anderen de grens niet zien tussen God en ons. Dit alles neemt niet weg, dacht ik, dat onze God een brede strook heeft, waarlangs Hij met de zaligheid komen kan tot de ellendigen des volks, een brede berm langs de heirbaan van het Woord. Dat leid ik af, als ik het goed heb, uit de Schriftgegevens over de handen en de kleren en de aanraking. Denkt U bijvoorbeeld eens aan de kwast onderaan het kleed van de Here Jezus (Matth. 9, 20; Matth. 14, 36), aan de schaduw van Petrus (Hand. 5, 15) en aan de zakdoeken van Paulus (Hand. 19, 12).

DONALD A. CODLING — AMSTERDAM

Vrouwen — Ouderlingen??

Onlangs schreven we over het onderwerp 'de vrouw in het ambt', waarbij we ook een studie van dr D. Holwerda aankondigden, die beter dan wij konden doen op de betreffende bijbelteksten ingaat en in de juli- en augustus-nummers van ons blad gepubliceerd zal worden,

Maar we zijn ook gelukkig met een tegenstem over hetzelfde onderwerp. Die komt ditmaal van ds D. A. Codling, predikant bij de Presbyteriaanse Kerk van Canada en tijdelijk in Nederland voor de voltooiing van zijn studie aan de V.U. In de drie eerstvolgende nummers denkt hij zijn lezing te publiceren, die hij als inleiding heeft gehouden op een gemeentevergadering van de Kerk van Amsterdam-Centrum, van welke kerk ds Codling gastlid is. H. de Jong

Om het probleem van 'de-vrouw-in-het-ambt' goed te kunnen begrijpen is het eerst nodig om een beschouwing te geven over de ambten zelf. M.i. zijn er slechts twee gewoon bijbelse ambten in de kerk, te weten: ouderling en diaken. Soms wordt het ambt van ouderling onderverdeeld in aparte ambten, zoals prediker, leraar, heerser, evangelist enz. Maar zo'n onderverdeling verandert niets wat betreft 'de-vrouw-in-het-ambt'. De ouderling is ook, volgens de Bijbel, een opziener of bisschop. Zijn werk is vooral om de gemeente te regeren en te leren, en te verdedigen tegen valse leer. Daarentegen is de diaken geen leraar of heerser, maar zijn werk is om de gemeente te vertegenwoordigen in daden van liefde. Dat betekent niet dat niemand anders deze daden doet, maar meer dat hij 'leading edge' is voor de gemeente, dat hij de ambtelijke organisator en vertegenwoordiger van de gemeente is. Het is niet nodig hierover meer te zeggen.

Het verschil tussen diaken en ouderling is vooral dat de ouderling een heerser en leraar is, de diaken niet. Dat is duidelijk uit 1 Tim. 3 wanneer iemand de voorwaarden van de twee ambten met elkaar vergelijkt. Het komt ook naar voren in Hand. 15. De ouderlingen namen wel, maar de diakenen geen deel aan die 'synode'. Als wij dit verschil gezien hebben, nl. dat de ouderlingen moeten leren en heersen, en de diakenen niet, dan kunnen wij de kwestie over vrouwelijke ambtsdragers beter uitleggen.

De vraag is niet of het bijbels is dat vrouwen een ambt bekleden, maar of het bijbels is dat vrouwen het ambt van ouderling bekleden. M.i. is het duidelijk in de Schrift dat vrouwen diakenen mogen zijn. Dat komt vooral voort uit het feit dat de diakenen noch heersers noch leraren zijn. Daarom is het bevel dat vrouwen de man niet mogen leren of over hem heersen niet gericht tegen vrouwelijke diakenen.

Ik moet ook met nadruk zeggen dat ik niet geloof dat vrouwen minder zijn dan mannen. Zo'n idee zou helemaal onbijbels zijn. Maar dat bete-

kent niet dat de vrouw niet ondergeschikt moet zijn aan de man. Het is duidelijk dat Jezus niet minder was dan zijn ouders — maar wel ondergeschikt (Luk. 2 : 51). Zo zeg ik ook niet dat een vrouw minder is dan een man.

Ik ben van plan om te beginnen met de schepping om de kerkelijke relatie tussen man en vrouw aan te wijzen. Natuurlijk kan ik niet alles wat daarover in de Bijbel staat uitleggen, maar ik geloof dat het goed zou zijn om het hele schema te zien. Ik zal de grootste nadruk op het begin en het eind van de weg leggen, omdat de Bijbel dat ook zo doet. Wij zullen twee lijnen zien, die a.h.w. als twee hekken langs de weg fungeren. Het eerst is de gelijkwaardigheid van de vrouw aan de man, wat inhoudt dat zij dezelfde relatie met God heeft als de man. Dat gaat in tegen elk idee dat de vrouw minder is of dat zij een andere weg tot redding moet gaan. Het belet ook iedere vorm van tirannie van de man. Het tweede hek aan de andere kant van de weg is ondergeschiktheid van de vrouw aan haar man, wat in de kerk inhoudt dat zij geen gezag over een mag mag hebben of hem leren. Wij moeten Gods orde in kerk en familie bewaren, en in de kerk betekent dat dat vrouwen niet het ambt van ouderling kunnen bekleden. Na deze uitleg wil ik iets zeggen over de verschillende bezwaren die tegen deze leer bestaan. Zo hoop ik dat u duidelijk zult zien dat het helemaal onbijbels is om vrouwelijke ouderlingen te hebben.

Al in de schepping zien we twee lijnen. In Genesis 1 en 2 staat tweemaal het verhaal van de schepping van de mens. In Gen. 1 : 27-28 zien we dat God de mens heeft geschapen naar zijn beeld — zowel de man als zijn vrouw. Wij kunnen niet zeggen dat alleen de man als beeld van God geschapen is, zelfs niet omdat Christus een man is. Man en vrouw dragen allebei het beeld van God, en beide hebben heerschappij over de dieren gekregen. Vrouw en man zijn gelijkwaardig — maar toch is er ver-

schil. Gen. 2 vertelt ons dat de man eerst werd geschapen, en daarna werd de vrouw als een hulp voor de man geschapen (Gen. 2 : 18 vv.). Zo is er al in de schepping een orde. Man en vrouw zijn gelijkwaardig, maar de vrouw is gemaakt om een hulp voor de man te zijn, niet omgekeerd. Vooral in het feit dat de vrouw uit de rib van de man geformeerd werd zien wij dat er geen ruimte is voor de vrouw om zelfstandig gezag te hebben los van de man. Ook is er geen ruimte voor de man om tiran te spelen. Ze zijn te dicht aan elkaar verbonden voor zulke reacties. Maar, zegt iemand, dit heeft alleen te maken met het huwelijk. Ja, met het huwelijk, maar ook met de kerk en ons geestelijk leven. Dat blijkt duidelijk uit het gebruik van Paulus van dit gedeelte zoals we later zullen zien. Maar het blijkt ook duidelijk uit de situatie zelf, en uit het volgende verband. Adam en Eva waren niet alleen een gezin, zonder kerk of zoiets. Zij omvatten zowel kerk als gezin. Niet de kerk van Christus, maar wat daarmee overeenkwam voor de zondeval. Hoe kan het anders geweest zijn? Zij waren gelovigen, dienaren van de trouwe God. Zo waren ze een kerk, al hebben wij geen deel in die kerk. Dus blijkt uit de situatie dat de relatie tussen Adam en Eva niet alleen een gezinsrelatie, maar ook een kerkelijke relatie was.

Dat is nog duidelijker als wij de zondeval beschouwen. Hier zien wij ook de twee hekken. Zij zijn gelijkwaardig geweest (beiden hebben gezondigd), maar er is toch een verschil (Adams zonde heeft de grootste gevolgen gehad). Als wij Gen. 3 lezen zien wij dat Eva het eerst heeft gezondigd. Zij is door haar eigen handeling gevallen. Dat is een belangrijk teken van de gelijkwaardigheid van man en vrouw. Maar kijk, vinden wij ook maar iets in de Bijbel dat zegt dat wij zondaars zijn omdat Eva gezondigd heeft? Nee! Op elke plaats staat dat wij zondaars zijn omdat Adam gevallen is. Hoe kan dat, als Eva de eerste was die viel? Hier komt de ondergeschiktheid van Eva naar voren, vooral op geestelijk gebied. Niet Eva maar Adam was de vertegenwoordiger van de mensheid voor de zondeval. Eva heeft wel eerst gezondigd, maar het was de zonde van Adam die beslissend was. Ik vind alleen twee andere verwijzingen naar Eva's zonde in de hele Bijbel. Er staat dan niet dat de zonde van Eva aan ons toegeschreven wordt. Adam was het hoofd van de mensheid in het verbond der werken. Zo was hij ook geestelijk hoofd voor Eva, en niet alleen gezinshoofd. Zo zien wij ook in de zondeval de twee hekken van gelijkwaardigheid, en ondergeschiktheid. Maar betekent de zondeval niet dat alles van voor de zondeval voorbij is? Beginnen wij niet met een nieuwe weg, een nieuw verbond na de zondeval? Wij beginnen wel met een nieuw verbond, maar er blijft ook iets van voor de zondeval. Die wet die gewoonlijk 'natuurwet' genoemd wordt, of 'scheppingsordinantie' is niet door de zondeval weggenomen. Mensen moeten nog steeds God gehoorzamen.

Kerkelijk Leven

Het blijkt uit het scheppingsverhaal dat de relatie tussen man en vrouw een onderdeel van de scheppingsordinantie is. Toch was het natuurlijk bestaan door de vloek na de zondeval veranderd. Wij moeten daarom over die vloek nadenken om te zien hoe dat ons thema beroert.

In Gods vloek zien wij nog de gelijkwaardigheid van man en vrouw. Dat komt vooral naar voren in de vloek tegen de slang, in de eerste schemerige ontvouwing van Gods plan om mensen door Christus te behouden. Adam en Eva verkeerden allebei in dezelfde nood. Ze waren gelijk in hun geestelijke zwakheid. Geen van beiden konden zij zichzelf behouden. Zo gaf God dezelfde Heiland zowel aan Adam als aan Eva. Er is hier (en door de hele Bijbel) geen sprake van een andere weg tot behoud voor man of vrouw dan door Jezus Christus, uit genade, door geloof. Na de zondeval blijven man en vrouw gelijkwaardig voor God; er is geen minderwaardigheid van vrouwen. Maar wat over ondergeschiktheid? Dat komt ook naar voren, in nog duidelijker termen dan eerder. Gods laatste woorden tot Eva (Gen. 3 : 16) waren dat haar man over haar zou heersen. Door de zondeval is Eva niet aan haar ondergeschiktheid ontkomen. Nee, nu is het slechter. Het komt nu als een vloek, niet alleen als een goede wet van een liefhebbende God. Het is niet nodig om ver te zoeken om te zien wat die vloek betekent. In Gen. 4 : 19-24 lezen wij over Lamech, die twee vrouwen heeft getrouwd. In deze eerste verwijzing naar polygamie treedt de overdrijving van het heersen van de man op. Niet alleen in het feit van polygamie, maar het is met name in Lamech's gesprek met zijn vrouwen dat het vloek-aspect van de vrouwelijke ondergeschiktheid wordt geopenbaard. Voor zondige mensen krijgt ondergeschiktheid de betekenis van minderwaardigheid. Zo kan een man twee of meer vrouwen trouwen, en hij kan ook een tiran zijn. Hij kan in zijn zonde zichzelf verheffen om het recht te eisen iemand voor niets te vermoorden. En dat kan hij gebruiken als een bedreiging tegen zijn vrouwen als zij niet gehoorzamen. Het is een overdrijving van de wet, maar de overdrijving betekent niet dat de wet zelf is weggevallen. We hebben gezien dat na de zondeval de beide lijnen blijven voortbestaan. Aan de ene kant zijn man en vrouw gelijkwaardig; aan de andere kant moet de vrouw ondergeschikt zijn aan de man. In de kerk moeten wij proberen om langs de weg, tussen de twee hekken in te wandelen, zonder de overdrijving die tot gevolg heeft dat wij over het ene of over het andere hek springen.

Volgende keer wil ik dezelfde twee hekken bekijken in de overige bijbelse geschiedenis.

Dialogo christenen en marxisten

enkele oriëntatiepunten voor een open gesprek (4)

Vanuit een religieus en ethisch reveil

Krijgt men soms de indruk dat Marx een denker van maatschappelijke hervormingen bij uitstek was, onder de christenen uit de vorige eeuw zijn mensen te noemen die in scherpste van maatschappijanalyse en oordeelsveling niet voor hem onder deden. In Nederland kunnen we b.v. noemen de jonge dr. A. Kuiper. Katholieke en reformatische christenen in Duitsland en Frankrijk waren reeds eerder dan hij met de zg. sociale kwestie bezig. Niet alleen een ontaard en gedeformeerd christendom was in de vorige eeuw te vinden. Ook een internationale beweging van een religieus en ethisch reveil tekende zich af.

In 1891 opende Kuiper de eerste christelijk-sociaal congres in Nederland met een rede over „het sociale vraagstuk en de christelijke religie”. Hij had een „architectonische kritiek” op de samenleving. Met de „deugdelijkheid” van het „maatschappelijk gebouw” was het volgens hem slecht gesteld. De onhoudbare wantoestanden in de samenleving hadden niet betrekking op bijzaken maar op de *grondslagen* van de samenleving.

Kuiper wees in de eerste plaats op de onrechtvaardige verhouding in kapitaalbezit tussen rijken en armen. De rijken mergelden de armen uit, gebruikten hen als gereedschap; een *goddeloos onderdrukken* volgens Kuiper.

Niet alleen in de genoemde openingsrede voor het christelijk-sociaal congres, ook in zijn brochure „De Christus en de sociale noden” hekelt hij de samenleving die voor de Mammon in het stof gebogen ligt. De geïndustrialiseerde samenleving van zijn tijd noemde hij in strijd met de geest van Christus. De geest van het kapitalisme noemde hij in strijd met het Koninkrijk van God. Hij citeerde uit het nieuwe testament Jacobus 5: rijken weent over de rampen die u zullen overkomen — het door u ingehouden loon van de arbeiders schreeuwt tot God. En hij voegde er aan toe: men zou mij voor socialist verklaren, ware het niet dat deze woorden niet door mij maar door het evangelie ons werden voorgehouden!

Kuiper citeerde uit het nieuwe testament 1 Timotheüs, 6, 10: „de wortel van alle kwaad is de geldzucht” en met deze woorden overeenstemmende bijbelgedeelten. De geldbezitters bleken minachting te hebben voor de niet-bezitters. Het mens-zijn van de arbeider werd door hen niet erkend en geacht. Als Kuiper spreekt over het gebod „gij zult niet doden”, voegt hij er aan toe: „gij zult de arbeider ook *maatschappelijk* niet doden”.

Kuiper hekelde de geest van de Franse revolutie, die van het liberalisme en die van het socialisme. Zijn kritiek was ten diepste hierin gefundeerd, dat deze bewegingen de mens beschouwden als afgesneden van zijn eeuwige bestemming; hem niet eerden als naar het beeld van God geschapen. De horizon van het leven werd tot het aardse beperkt. Binnen deze horizon zouden de einddoelen van het leven liggen; conflicten en idealen binnen dit kader beperkt. Geld en materiële goederen werden ten onrechte voorgesteld als hoogste waarden; een op materiële goederen gebaseerde klassenstrijd is dan niet verwonderlijk; ze is onvermijdelijk.

Juist als christen zag Kuiper, dat maatschappelijke hervormingen noodzakelijk waren. Hij wees er op dat Jezus het altijd opnam voor armen, weduwen en wezen, hoeren en tollenaars; steeds koos hij partij voor „slachtoffers” van het maatschappelijk bestel waarin de zonde zo pijnlijk manifest werd. Ook in zijn tijd zak Kuiper de ten hemel scheiende nood van maatschappelijk kwetsbaren en ontrechten. Hij zag een welgedane burgerij die haar rijkdom uitstalde en daarmee valse behoeften prikkelde bij het verarmde proletariaat. Hij typeerde dit verschijnsel als „het roekeloze spel van de samenleving”. Het zou „primitieve barbaarsheid” zijn de samenleving zonder hogere controle van de staat aan het verloop van de natuur over te laten. Hij zag een duidelijke opdracht in dezen voor de staat. Zoals een plant een stok nodig heeft om niet scheef te groeien, heeft de samenleving staatsingrijpen onontkoombaar nodig. De overheid behoort de armen te beschermen

Pastorale notities

Moedeloze knechten

De HERE heeft in de geschiedenis van zijn volk veel moedeloos geworden knechten gehad. Wij denken aan Mozes, David, Elisa, Jona, Jeremia, enz. Het valt ook niet mee, om als discipel van Jezus Christus en als dienaar van het Evangelie altijd maar weer het kruis op de schouders te nemen.

Het enige middel om voor ontrouw en het opgeven van zijn roeping bewaard te blijven en het werk niet in de steek te laten is: zichzelf te verloochenen en achter de grote leidsman en vol-einder van het geloof aan te blijven gaan. Vandaar Paulus' vermaning tot Timotheüs: Houd Jezus Christus in gedachtenis! Paulus moest dat zeggen. Hij mócht het ook zeggen. Zelf zat hij te Rome als een misdadiger in de boeien (2 Tim. 2 : 9) te wachten op de marteldood. Maar dit wist hij zeker: het Evangelie zal triumpferen! Hij mocht dan gevangen zitten; het Woord Gods is nooit gebonden. Dat gaat door. Dat blijft zijn werk doen. De dienaren mogen ten slotte wegvallen, maar Gods Woord blijft in der eeuwigheid!

En daarom, zegt Paulus, wil ik alles verdragen (vs. 10). Daarom heb ik altoos goede moed. De

wetenschap van de overwinning van het Evangelie geeft draagkracht en moed om te volharden onder alle lijden, wat het ook moge zijn en hoe zwaar het ons soms neerdrukt.

Heerlijk, als we dat geloof hebben mogen. Het getuigt ook van grote ambtelijke verantwoordelijkheid. Want dat verdragen, dat volhouden tot het einde, dat gehoorzaam zijn tot de dood, dat steeds maar weer Christus, de Levende in gedachtenis houden is het Christen-ambt. Het is onze roeping!

Indien Paulus als geroepen apostel eens bezweken was onder de last, weke hij om des evangelies wil te dragen had, wat zou dat een schade betekend hebben aan de zaak Gods. Daarom wil, daarom kón de apostel verdragen. Hij zegt: Ik doe het om de uitverkorenen. Om de voortgang en de toekomst van 's Heren gemeente. En dan blijkt uit deze woorden, dat hij niet alleen met de gemeente en de christgelovigen van zijn dagen bezig is geweest, maar ook dacht aan de velen, die in de toekomst nog door zijn evangeliewoord zouden worden toegebracht tot het heil in Christus: „opdat ook zij het heil in Christus verkrijgen met eeuwige heerlijkheid”.

Volhouden, Timotheüs! Zelf bid ik ook om volharding. Het gaat om de triomf van het Evangelie. Dit te weten geeft draagkracht onder al het lijden.

B. Telder, Bilthoven

en mag geen instrument zijn ter bescherming van de belangen van de rijken.

Kuiper deed in felheid niet onder voor de kritiek van Hegel, Marx en neo-marxisten op de „burgerlijke samenleving”. Ook ging hij niet aan hun maatschappijkritiek voorbij. Met Groen van Prinsterer beseftte hij dat in het marxisme een waarheid gemengd ligt, die het kracht geeft. Aan het marxisme voorbij gaan en zijn kritiek en argumenten onbeantwoord laten, zou kortzichtig en een „nachtschuitenpolitiek” zijn. Kuiper verwachtte iets van de christelijke religie als een krachtbron, die ons leven en de samenleving radicaal kan vernieuwen. Hij wilde niet minder fel zijn dan Marx in zijn kritiek, maar teneinde scherp te oordelen over maatschappelijke wantoestanden wilde hij vooral radicaal zijn d.w.z. de zaak in de wortel aanpakken.

Volgens Marx was de wortel van de mens de mens zelf. De mens moest zijn mens-zijn verwerkelijken in de opheffing en verwerkelijking van zijn filosofie, d.w.z. hij moest de onmenselijke

verhoudingen in de samenleving omverwerpen. Gaat het hier niet om een typisch menselijk probleem? Kunnen gevolgen van het kwaad (door mensen tot stand gebrachte maatschappelijke ellende) door hun oorzaak (de mens) bestreden en overwonnen worden? Zo ja, vanwaar komt dan het goede in de mens die blijkbaar ook het kwade in zich heeft en welk criterium bestaat er voor het onderscheid tussen goed en kwaad?

Kuiper wilde als christen radicaal zijn.

Ook socialisten wezen in zijn tijd op Jezus en wel vooral als maatschappij-hervormer. Kuiper wilde Jezus niet verlagen tot slechts een maatschappij-hervormer. Het Woord van deze Jezus de Messias, zoon van de God die Zijn rijk op aarde zal vestigen, zet ons leven hier-en-nu onder een onvoorwaardelijke klem. Het geloof in God en de komst van Zijn rijk is geen illusie of escape, maar volgens Kuiper een heilige opdracht om in onze werken het beeld van Christus te tonen en in de samenleving gestalte te ge-

Vervolg op pag. 208 - onderaan

D. W. L. MILO — DALMALLY

AARDSE MACHTEN

U zult voor de televisie wel iets gezien hebben van de nationale viering van het zilveren jubileum van koningin Elisabeth II? Anders hebt u er wel het nodige over gehoord en gelezen. Maar wat u ook gezien of gehoord mocht hebben is slechts een proefje van wat hier leeft. Het jubileum van de Britse vorstin (zeg nooit Engelse, want ze is evenzeer Ierse en Schotse koningin) wordt hier eigenlijk het hele jaar gevierd. Met speciale programma's, speciale boeken, jubileumuitgaven van veel gevraagde boeken. Met herinneringsbepalers — en dan geen kitsch, maar kostbare bone china uit de fabriek van Aynsley, opgericht in 1775 om aan dit jubileum luister bij te zetten. Met zilveren herinneringslepels; zes stuks, elk met een cameo van een Britse vorstin ingelegd, lopende van Mary I tot Elisabeth II; zo'n serie is alleen compleet verkrijgbaar en wel voor de prijs van £ 150.— dat is ongeveer f 650.—, niet voor de poes. En de hoogtepunten van het jaar vielen op 6 en 7 juni, dat is gisteren en vandaag.

Gisteren: een bankholiday. En zo belangrijk zijn hier de banken dat, als zij een dag vrij nemen, ook de ministers, de kamermeisjes en de vuilnismanen plus alles wat daar tussen ligt, een vrije dag heeft. Dat was dan de dag der voorbereiding. Des middags: sport, spelen, wedstrijden, optochten, muziek en dans. Des avonds: bonfires oftewel vreugdevuren.

Dat ging als volgt. Om 9.50 uur (dat was bij u om tien voor elf) ging de koningin met haar echtgenoot en moeder per landrover in een stoet van 2000 fakkeldragers langs de „long walk” van Windsor Castle in London naar het Greet Park om daar een brandstapel aan te steken. Denk niet gering over zo'n brandstapel; die is 12 meter hoog, 10 meter in doorsnee en er gaat 30 ton hout de lucht in. Goed opgebouwd: met windtunnels er doorheen, zware palen in het midden en los hout daar om heen. Voor de televisie was alles hier te volgen: hoe aan hare majesteit een toorts werd overhandigd, hoe ze een aantal brandpunten aanstak, onbevreesd van vlakbij de lonten volgde en kleine ontploffingen aanzag, om pas terug te treden toen de hele mijt in lichterlaaie ging. Het volk juichte, het volkslied weerklonk, klaoenen brachten aubades, prachtig vuurwerk vulde het vreugdevuur aan en het begin was gemaakt van vele andere bonfires!

Want op dit sein werden overal in het land andere bonfires ontstoken. In Cardiff, in Greenwich, op de eilanden, in de Midlands, in Schotland en Ierland; de feestgloed liep „als een lopend vuur” door het

ganse rijk. Binnen een half uur brandden over de honderd vuurstapels van de Orkneys tot Cornwall, van Lewis tot Dover. In het algemeen werd gebruik gemaakt van die hoge punten, waarvan vaststaat dat er waarschuwingsvuren hebben gebrand toen de Armada in 1588 het Britse rijk naderde. Want die plaatsen zijn niet vergeten: 103 in totaal zijn nog met zekerheid bekend. De meeste plaatsen laten het vuur tot op 50 kilometer afstand zien.

Tegelijkertijd ontstak Sir Edmund Hillary, de bekende bergbeklimmer, een vreugdevuur in Nieuw-Zeeland; het werd even per satelliet doorgegeven.

In onze naaste omgeving lag ook een schakeltje van de vuurketen: de Ben Cruachan, die het vuur overnam van de Ben Nevis. Het had gisteren lang geregend, in de middag kwam een dikke laag sneeuw de bergtoppen bedekken en daarna mist. Maar tegen de avond kwam een droge Noordenwind, de berg werd schoongeveegd en onze vlag droogde snel op. (Jawel, we hadden de Union Jack uitgestoken, zoals goede gasten tegenover feesthoudende gastheren betaamt. Het werd erg geapprecieerd.)

Tegen middernacht kregen we een telefoontje van de andere kant van de berg: het vreugdevuur begint zojuist, het is aan onze kant van de top en jullie krijgen het niet te zien. — Niet zien? Dat laten jongens van Jan de Wit en Maerten van Heemskerk niet op zich zitten. De auto werd van stal gehaald, aangespannen, opgezadeld en naar Taynault gedreven. En ja hoor: daar kregen we de resten van het vuur te zien. Nog lang bleef het nagloeien tussen de sterren: een schakeltje in een fonkelende feestketen, die het gehele rijk warm samenbond in massale blijdschap. Tot zover de dag der voorbereiding.

—o—

Vanmorgen een blauwe lucht, een gouden zon en een feestroes met vlaggen. Dat zegt niets: op de televisie zag je de Londonse paraplu's — maar een kniesoor die daaronder gebukt gaat. Daar werd vandaag een nauwkeurig berekend feestprogramma afgewerkt, als een reusachtige nationale ceremonie — niettemin vol met spontane verrassingen. De radiogids (die je per week koopt en die niet aan een radiovereeniging verbonden is) stond vol met details en tekeningen: van de plaatsen, waar de camera's stonden opgesteld, de koetsen die gebruikt werden, de spanningen, de livreeën, de wijze van berijden, de deelnemers aan de stoet, het aanzien van de bereden politie, de bereden artillerie, fuseliers, lijfwacht, hoogwaardigheidsbekleders, ceremoniemeesters, de kroonprins te paard, het huispersoneel, waaronder de yeomanry, de Canadese bereden politie met de bekende breedgerande hoeden, enzovoort en zo voort.

De koetsen: de Londonse stadskoets met de opperstalmeester, de glazen koets met de koninklijke secretarissen, de statiekoets van wijlen koningin Alexandra, met de schatbewaarder en de opperkamerheer der koningin, de Ierse statiekoets met vier hofdignitarissen waaronder het hoofd van de kleedkamer; en natuurlijk de gouden statiekoets van de

Vervolg van pag. 207

DIALOOG CHRISTENEN EN MARXISTEN

ven aan zijn messiaanse boodschap. Het is een uitdaging in deze wereld medearbeiders van God te zijn op weg naar Zijn komend rijk.

Indien uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de marxisten...

Elke christen zal bij het lezen van geschriften van Marx en van marxisten regelmatig aan het evangelie moeten denken. Opmerkingen in de bijbel over de

geldzucht als de wortel van alle kwaad, over een kameel die gemakkelijker door het oog van een naald gaat dan een rijke in het koninkrijk van God en over de rijke jongeman uit Mattheüs 19 geven een duidelijk beeld.

Kuyper en anderen hebben vanuit het authentiek christelijk geloven maatschappijkritiek geleverd ten einde deze kritiek constructief in de samenleving gestalte te geven. Bij hen bleek godsdienst geen gevolg of uitdrukking van de maatschappelijke ellende te zijn; geen illusie of pijnstilling, ook geen sanctiëring van de gevestigde orde en geen ideologie van de heersende klasse.

De godsdienst naar het evangelie komt niet uit de mens noch uit de samenleving op, ze bevat een boodschap die van „de andere kant” komt en die het leven van de mens onvoorwaardelijk richting geeft. Deze heilbrengende

boodschap moet in ons leven en in de wijze waarop we de samenleving meehelpen in te richten gestalte krijgen. In ons handelen moeten we tekenen oprichten en signalen geven van het rijk van de Messias. Anders zijn christenen te vergelijken met dode takken. Het is een evangelisch gebod dat het geloof zichtbaar veel vruchten zal voortbrengen.

We denken aan de woorden van Jezus die tot zijn volgelingen zegt: „Indien uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die der schriftgeleerden en farizeeën, zult gij het Koninkrijk der hemelen zeker niet binnengaan”. Zonder deze woorden eigenmachtig te interpreteren, lijkt me dat de overweging vandaag met ernst gesteld mag worden: indien de gerechtigheid van christenen niet overvloediger is dan die der marxisten... wat baat zo'n gerechtigheid?

Het gaat er niet om „progressie-

ver” of strijdvaardiger dan marxisten te willen zijn. Het pleidooi voor een nieuwe levensstijl, de strijd tegen racisme, fascisme, onderdrukking en kapitalisme kunnen dan leiden tot een krampachtige progressiviteit. Het kan tot een *nieuw moralisme* leiden. Men laat zich dan niet leiden door de inspiratie van het geloof, maar door de overweging bij de marxisten vooral niet achter te lopen. De angst de boot te missen doet een fanatieke progressiviteit ontstaan die voor polarisatie, harde actie en conflict teveel aandacht heeft en voor naastenliefde en verzoening te weinig.

Opvallend is dat de wet van de tien geboden niet slechts bestaat uit moralistische regels. De wet begint met de aanhef: Ik ben de Here, de God die u heeft bevrijd en die vervolgens bevrijdende regels ten leven geeft.

koningin met de prins van Edinburg, de koets kostbaar versierd met kroon, helmen, bloemen, engelen en reliëfs.

De yeomanry: een gilde uit de zestiende eeuw, met even oude uniformen. Oorspronkelijk eigengeërfde kleine landbezitters, vrije boeren zagezegd, eigenlijk kleine baronnen, landadel. Later de betekenis gekregen van hofambtenaren, lijfwachten, vrijwillige landstorm te paard, in koninklijk dienstverband. Mannen van aanzien! Er bestaat een bijvoeglijk naamwoord „yeomanly”, dat is: stoer, kranig. Er bestaat een titel: yeoman of the guard, dat is een lid van de meest persoonlijke, meest toegewijde lijfwacht van de koningin, die zijn leven zal stellen voor zijn meesters. En toch — met de Engelse flegmatiek worden deze mannen aangeduid als befeater, mannen, die met biefstuk gevoed worden.

—o—

Deze prachtige optocht ging vandaag van het Buckingham Palace naar de Sint Pauluskathedraal. Waarvoor? Voor een speciale dankdienst. Jawel. Ook aardse machten dienen de Heere te prijzen om al zijn weldaden. En dienen daarin voorop te gaan. Het voegt de vorsten Hem in het midden van zijn heiligdom te aanbidden, zegt psalm 29. Wel, het Engelse koningshuis pleegt hierin een goed voorbeeld te geven.

Uit de kerk wandelde het koninklijk paar naar de Gildehal, langs de weg zich onderhoudend met het volk, dat in dichte hagen langs de straten stond. Geen Brit zal zich een glimp van dit vorstelijk gebeuren laten ontgaan. En geen Brit, die niet een verstandig antwoord geeft wanneer vorsten hem aanspreken.

In de Guildhall werd een koffietafel gebruikt. Zo'n officiële lunch is een moeilijke en onverteerbare zaak naar het schijnt. Maar toen de Lord Major, als gastheer van zijn stad, zijn feestrede uitsprak kwam de lach op de gezichten. Keer op keer werd hij onderbroken door klaterend gelach, door applaus, of door goedkeurend gemompel. Hij prees de koninklijke familie om haar voorbeeld; het gezelschap ondersteunde dit met applaus en gejuich. Daarop bracht hij een heildronk uit voor de volgende regeringsperiode. Koningin en gemaal stonden op, het volkslied daverde, het volk juichte en de koningin wuifde haar glas in alle richtingen. Daarna beantwoordde ze de burgemeester met zulk een rustig uitgesproken, weloordachte rede, dat de ontspanning in de zaal volkomen was.

Dan de apotheose, het klapstuk: de terugkeer naar het Buckingham paleis. Door al de bekende Londonse straten, over alle bekende pleinen. En overal waar de stoet verscheen begonnen de toejuichingen opnieuw. In elke nieuwe situatie speelde wel een muziekkorps, riep iemand wel „hip hip”, waarop de drie juichkreten volgden. En ieder deed van harte mee. Er waren mensen, zowel jongens als volwassenen, die de korte draf van de stoet bijhielden en meerenden om niets van het feest te missen!

Ook de profeten in het oude testament en Jezus beginnen niet met vermaningen en met het geven van op zichzelf staande regeltjes. Ze beginnen met de oproep tot geloof in de God die met de mensen een verbond heeft gesloten en die aan zijn beloften trouw wil blijven. In dat kader hebben hun profetieën een plaats.

Persschouw

Over een dialoog

Dialoog betekent „tweespraak”. Er zijn verschillende soorten dialogen.

Er is een dialoog van twee vrouwen „over de heg”.

Er is een dialoog van twee debatten in een verkiezingscampagne.

Er is een dialoog waarbij fundamentele verschillen buiten beschouwing blijven en naar een overeenstemming in toekomstigheden wordt gestreefd.

Er is een dialoog waarbij men a priori uitgaat van de mogelijkheid van een synthese tussen het Evangelie en een of andere ideologie.

Er is een dialoog tussen kerken waarbij men a priori uitgaat van een diepere eenheid daartussen.

Er is een dialoog die men in de kerk wil invoeren in plaats van een binding aan een belijdenis.

Er is een dialoog tussen vertegenwoordigers van de „wereldgodsdiensten” waarbij men van een radikaal verschil daartussen niet weten wil.

Nauwelijks was de familie uitgestapt, of het paleisplein stroomde vol met vele duizenden aanhankelijke onderdanen. Men juichte, lang en aanhoudend, men riep om „the Queen!” En inderdaad, ze verscheen met haar familie op een balkon, wuifde, lachte, groette langdurig terwijl het volk in laaiend enthousiasme haar bestormde met gelukwensen. De vreugde donderde haar tegemoet. Na haar vertrek werd ze tot drie maal toe in spreekkoren teruggeroepen.

—o—

En dit alles bij een flegmatiek volk, dat er voor bekend staat in alle situaties het innerlijk evenwicht te bewaren. Hoe is het mogelijk dat dit volk, massaal en niet geremd door dwarsliggers, zijn vorst zo hartelijk en vurig en eindeloos toejuicht? Zo op de handen draagt?

Het Britse vorstenhuis staat bijzonder sterk. Het is geworteld in het volk en maakt daarvan de hoogste exponent uit. Het Britse volk leeft in zijn vorstenhuis. Koning Farook (kent u zijn naam nog?) die het Egyptische rijk te gronde richtte, zei voor zijn ondergang eens: er blijven ter wereld altijd vijf koningen over, de vier koningen uit het kaartspel en de Engelse koning. Dat zei hij. Zelfs dronkaards kunnen de waarheid zeggen.

Het Britse vorstenhuis schijnt nog wel een eeuw te kunnen bijtekenen — als het God belieft. De Britse queen wordt namelijk geacht door Israëls God te zijn gegeven. De koning is de „adem des volks” om met de Schrift te spreken. Elisabeth II regeert bij de gratie Gods — niet bij de gratie van de volksgunst.

Dat blijkt het meest in haar religieuze leven. Het gebed staat in hofkringen nog in ere. De koningin zingt in de kerk mee, zonder naar de tekst te zien. Haar hoge dienaren zingen even zeer mee, allen en zonder uitzondering. Zij luisteren toegewijd naar de preek over het huis op de steenrots, nemen deel aan de liturgie, gaan op in de eredienst: dankdienst aan God de Heere, die het Britse volk zo veel goeds schonk, nu al een kwart eeuw lang.

Als je dit alles doorleeft en proeft, komt de gedachte aan de priester-koning je tegemoet. U weet wel: die priester-koning, die dubbele functie, die u bij Melchizedek aantroft; die koning was te Jeruzalem en hogepriester van de allerhoogste God. Psalm 110 gaat ook over die dubbelfunctie. Eigenlijk was de Heiland de grote Hogepriester, die zijn eigen leven offerde voor wie Hem liefhebben; en Hij is tegelijk onze hoogste koning, die ons souverain regeert.

Maar daarbuiten komt u die dubbelfunctie zelden tegen. Wel bij de Britse vorst: die immers hoofd is van de Anglicaanse kerk en tevens nationaal hoofd. Misschien is juist daarom het Britse koningshuis zich zo bewust van de zware verantwoordelijkheid voor het heil van zijn volk. Elisabeth II is een ernstige vrouw. Een waardige vorstin. Die de psalmen 21 en 29 weet te vinden. Een voorbeeld voor haar volk. God zij met haar.

Er is een dialoog waarbij de gesprekspartners worstelen om elkaar tot bewustzijn te brengen van de diepste motieven van elkaars denken en handelen.

Er zijn ook situaties waarin een echte dialoog niet mogelijk is maar alleen getuigen en verkondigen mogelijk is en zin heeft.

Daarover schreef dr De Ru, eenmaal praeses van de synode der Ned. Herv. Kerk, grondig kenner van het marxisme en auteur van de prachtige studie „De verleiding der revolutie”, eens een instructief artikel onder de titel: „Geduldige dialoog of verkondiging”. Hier volgt het.

Dit dilemma is momenteel uiterst actueel. De aansporing toch vooral als christelijke Kerk een „geduldige dialoog met de wereld” te voeren hangt ten nauwste samen met de veldwinnende tendens in die Kerk de absoluteitheid van haar eigen boodschap, het Evangelie van Jezus Christus, dispuutabel te stellen. Niet de

absoluutheid van het christendom als religieus verschijnsel in de wereldgeschiedenis, dat wat christenen in de praktijk van en uit die Boodschap hebben gemaakt is thans in het geding. Op dat punt past christenen een grote mate van bescheidenheid, ja schaamte en een angstvallig waken tegen de heilloze verwarring van eeuwige waarden en eigen belangen, tegen de vlotte vereenzelviging van evangelische waarheid en eigen (sociaal-politiek) inzicht, tegen de verleidelijke identificatie van de menselijke wil met Gods wil. Het gaat echter om de absoluteitheid van het Evangelie zelf, om het „Christus alleen”, om de fanatiek intolerante Boodschap van de Kerk, die nooit geloofwaardig (en dan nog wel door ons!) zal zijn, die altijd ergernis zal wekken — tegelijk de enige Boodschap, die de mens stelt voor de ingrijpende beslissing ter zake van levensverlies en levensbehoud. Daarom is de crisis van de kerken primair een geloofs-crisis. Tijdens de vergadering van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken te Addis Abeba (1971) citeerde John Comentry een rabbijn, die het onthullende woord sprak: „Dat jullie zo

goed met elkaar kunt praten en het zo eens wordt komt doordat geen van jullie echt iets gelooft". Christenen uit de derde wereld, die wij materieel willen helpen staan verstomd als zij ontdekken, dat hun weldoeners, de vertegenwoordigers van de kerken in de westerse wereld, niet onvoorwaardelijk en onverkort geloven in de waarheid van de Bijbel!

Niet ten onrechte heeft prof. Van Ruler in een van zijn laatste artikelen gewezen op de fatale verschuiving in gedachten-gang, die heeft plaats gehad: „Wat een dienst was in de wereld aan het rijk met het evangelie werd een dienst aan de wereld vanuit het evangelie. Het evangelie verloor zijn inhoud, het werd een impuls, een bron van inspiratie. De evangelische dienst werd omgezet in onbaatzuchtige dienstbaarheid. Men wilde nadrukkelijk (God betere het!) geen, ziertjes winnen". Men wilde alleen in de solidariteit staan, zelfs in het incognito. Men wilde het wereldlijke leven in zijn wereldlijkheid gaan leven". En de „oecumene" is dan vooral wat het woord oorspronkelijk betekent: „de gehele bewoonde wereld". Maar — ik citeer nu weer Van Ruler — „uit de grond van deze etymologische waarheid heeft men een enorm aantal theologische leugens gestampt. Zo bijvoorbeeld de gedachte, dat het in de oecumenische beweging eigenlijk helemaal niet gaat om de vereniging of hereniging van de vele kerken tot ene evangelische of katholieke kerk van een bepaald land of van de wereld, maar om de vernieuwing van al de kerken tot radicale dienstbaarheid aan de gehele bewoonde wereld in haar proces van bevrijding, verlossing en eenwording".

Dat betekent dan vanzelf, dat men de oecumenische aandacht niet meer beperkt tot de christelijke kerken, maar uitbreidt tot alle wereldgodsdiensten. Het gebruik van de woorden prediking, evangelisatie, zending, kerstening is verboden op straffe van voor onverdraagzaam en hoogmoedig te worden gehouden! Het kan toch immers slechts gaan niet alleen om een „gesprek met Israël" maar ook om een „geduldige dialoog" met de Islam en de andere wereldgodsdiensten! Vele jonge mensen in onze tijd menen, dat de verschillen tussen de godsdiensten slechts van ondergeschikt belang zijn, dat de overeenkomsten groter zijn en dat het gaat om deze wereld, die in haar geheel aangevat en omgezet moet worden. Naar alle waarschijnlijkheid door een totale revolutie heen. Ook de kerken, zo zeggen zij, hebben alleen een toekomst als zij sociaal-politiek geëngageerd zijn. De missionaire taak van de Kerk kan men maar heel moeilijk zien als de meest urgente. Zo dreigt er een verlamme-relativering en een gevaarlijke verdraagzaamheid, die in een geduldige dialoog met de wereld het eigenlijke van de Boodschap van Christus reduceert tot een nieuwe wet en een oproep tot zelfverlossing. Waarom eigenlijk niet? De retorische vragen, waarmee prof. Van Ruler op dergelijke hedendaagse tendenzen reageert laten ons geen ogenblik in twijfel over zijn besliste antwoord: „Kan het christendom zich ooit laten opsmelten in de ene grote pot van de grote „geestelijke" wereldgodsdiensten, om zo te komen tot een gemeenschappelijke grondslag van de komende wereldcultuur? Ware dat geen zelfmoord van het christendom, verloochening van de uitverkiezing van Israël en verloochening van de ene Naam?"

Dat deze donkere dreigingen van een verleidelijk syncretisme onder ons aan-

wezig zijn bleek wel op de hierboven genoemde vergadering van het Centraal Comité van de Wereldraad van Kerken. Daar moest een gezaghebbend man als Dr Visser 't Hooft de verzamelde vertegenwoordigers der christelijke kerken herinneren aan de opdracht van haar Heer, zoals die in de aanvang van de geschiedenis der Kerk gehoord en ten uitvoer gelegd werd. Hij sprak: „Als Paulus er alleen maar op uit was geweest om de pantheïstische tempeldienst te hervormen, hoe zou het Evangelie dan bij ons gekomen zijn? Als de Ierse missionarissen, die naar de Nederlanden kwamen, er alleen op uit waren geweest het goede in de godsdienst der Germanen aan te wijzen, dan zou ik nu een hervormde belijder van Wodan zijn". De christelijke religie, hoe relatief ook in haar empirische gestalte, in haar uiterlijke verschijningsvormen, is opgebloeid uit het Evangelie van Jezus Christus, de gekruisigde en opgestane Heer. Nimmer zullen wij de gedachte mogen wekken en voeden, dat dit Evangelie een „religieuze" zaak is en dat wij met het christelijk geloof zonder meer in de kring der religies thuishoren. Men dwaalt als men denkt, dat deze alle tenslotte op

hetzelfde neerkomen en als men de openbaring in andere godsdiensten welhaast gelijkwaardig beschouwt aan die van het christendom. Wat in het christelijk geloof het meest eigene, het meest essentiële is staat lijnrecht tegenover het algemeen religieuze. Daarom zal men het geloof in Christus onmogelijk ergens tussen die religies een plaats kunnen geven. De verschillen in Godsvoorstelling, mensbeeld, verlossingsopvattingen, doelstellingen zijn, bij nauwkeurige bestudering, uitermate groot. Soms lijkt het echter wel alsof men zich in de christelijke Kerk als bekeerde heidenen een beetje geneert over zichzelf tegenover de veel diepzinniger — klassieke en moderne — gnostiek en het veel universeler heidendom! Niet zonder reden heeft Visser 't Hooft in Addis Abeba gewaarschuwd: „De westerse wereld begint meer en meer antihumaan te worden. Er komt een nieuwe vitalistische religiositeit op, die het leven verheft tot goddelijkheid. Het erotische leven krijgt een religieuze betekenis. Er is een risikant geboeid zijn door het mystieke op korte termijn".

Menige herinterpretatie van het Evan-

gelie, menige „omtaling" van de Boodschap verminkt deze en reduceert haar in de dialoog met de wereld tot een gemene religieuze waarheid, tot een zedewet, tot sociaal-politiek engagement, tot oproep, hier en nu op het horizontale vlak van historie, het heil in het leven van de medemens te verwelijken. Van enige transcendentie is geen sprake meer. De God boven ons is er niet (mythe!), alleen de God, die wij beleven in ons binnenste zijn, de wordende God, onze God, onze toekomst, onze voltooiing; Christus' opstanding als daad van God, hier en nu, lichamelijk en nochtans onze werkelijkheid te boven gaande is er niet (mythe!), alleen de Christus, opgestaan in zijn Woord of in het geloof van zijn leerlingen (interpretament der Jünger) of in de opstandigheid tegen de oorlog; de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, het Rijk Gods, de erfenis die in de hemelen voor ons bewaard wordt is er niet (mythe!), alleen de leefbare aarde, waarop mensen met alle krachten, zo nodig met geweld, zich inzetten voor gerechtigheid, vrijheid en vrede. Een titel als „Partpgangers der armen; avantgarde van God's revolutie" (G. H. ter Schegget) is typerend voor veel heden-

P. C. VAN WIJK — ZALTBOMMEL

Terloops...

Een rest houdt vol

Op het in november 1976 gehouden Kabeltelevisie Congres sprak Prof. dr ir. J. L. Bordewijk over „Behoeftte of begeerte?" Hij begon zó:

„Je kunt teveel verlangen en je kunt te weinig verlangen. Je kunt te ver kijken en je kunt kortzichtig zijn. Dat is zo ongeveer de tweevoudige moraal van één van de papieren voorlopers van de ons zo vertrouwde STER-reclame: de destijds zo succesvolle „commercial" over Van Nelle's koffie en het dwergenpaartje Piggelmee. Moraal en marketing in één gezellig onderonsje. Zo ging dat vroeger. Bij het voorbereiden van dit verhaal over de toekomst van de kabeltelevisie moest ik onwillekeurig — of moet ik zeggen als onderbewust slachtoffer van een geniale reclamestunt — denken aan Piggelmee als onwillig vertolker van de brandende begeerte van zijn vrouwtje naar meer en beter en hun uiteindelijke behoeftebevrediging met van Nelle's koffie. Niet in een kasteel, maar eenvoudig in hun oude vertrouwde „Keulse pot"."

Nu laten we de kabeltelevisie verder maar rusten. Voor Opbouw lijkt me dat maar beter. Echter wat Bordewijk hier opmerkt over Piggelmee en zijn keulse pot, kan worden toegepast

op meerdere situaties, ook op kerkelijke.

Nu moeten we met vergelijkingen oppassen. Mij is geleerd vooral op het punt van vergelijking te letten. En zelfs dan klopt het misschien ook niet allemaal. Maar dat geeft niet. Ik moest bij het horen en lezen van Bordewijk's woorden ineens denken aan de kerkelijke situatie van zo'n dertig jaar geleden en nu.

Dertig jaar geleden: kort na de Vrijmaking. We waren toen druk bezig met de wederopbouw van allerlei verloren gegane organisaties. We gingen alles wat kleiner doen, maar we deden alles toch maar.

En ik zeg er niet zo veel kwaad van, want ik deed zelf vrolijk mee. We wilden als vrijgemaakte kerken iets zijn, iets betekenen, ons laten horen. Daar is niets op tegen, mits de motieven maar goed zijn.

En nu? Nu, ná de laatste kerkelijke breuk, is er blijkbaar veel minder behoefte aan restauratie van allerlei beschadigde of geheel omvergeworpen „toestanden". Er is ook wat minder „hoera". We zijn klein geworden als kerkelijke groep.

Velen weten van ons bestaan niet af.

En we heten „buitenverbanders", erg moeilijk te snappen voor iemand die de kerkgeschiedenis niet zo goed volgt.

Belangrijk is de vraag of we die kleinheid aan kunnen.

We hebben als kerken niet zo veel mogelijkheden. Met zo'n dertigduizend mensen kun je niet zo veel organiseren, ook al was de kerkendag in Dronen bijzonder geslaagd. Zullen we in plaats van „hoera" hier „dank U" voor zeggen?

In de jaren na de Vrijmaking is veel gesproken over een rest, die behouden wordt. Heel schriftuur-

lijk. Elia had het ook over een rest, hij dacht zelfs dat hij de laatste gelovige was (1 Koningen 19:14). En Paulus haalt die geschiedenis van Elia aan in Romeinen 11 en voegt er dan aan toe: „Zo is er dan ook nu, op dit moment, een rest, op grond van de keuze van de genade."

Een rest.

Het is goed te bedenken dat die rest kleiner zal worden. Daar is het een rest voor.

Als vrijgemaakten hebben we ons wel eens met die rest gelijk gesteld (valse kerken, ware kerk) en „leiders" gingen daarin voor. Ook dat is er in die dertig jaar wat afgegaan.

Met Piggelmee zitten we weer in de keulse pot met Van Nelle's koffie (met het oog op een goede vriend die reclame maakt voor een ander merk koffie wijs ik er op dat het wat mij betreft ook D.E. mag zijn). Maar niet alleen met koffie, ook met de bijbel hoop ik.

We zijn klein geworden.

Echter om vanuit onze kleinheid iets groots te doen.

Niet iets groots in het weer precies uitkijken van dingen die we vooral allemaal moeten doen óf laten — er mag in de kerk wel wat variatie zijn — maar iets groot om vanuit onze positie om te zien naar mensen die misschien wel in een andere keulse pot zitten óf in een grotere pot met een andere naam.

Teneinde zó te ontdekken dat de Heiland véél kinderen heeft, véél meer dan wij in onze bekrompenheid misschien dachten. Een rest houdt vol.

Niet in het weer oprichten van allerlei in elkaar gestorte „huisjes", maar in het opzoeken van velen.

Opdat niet alleen die rest maar ook nog anderen behouden worden...

daagse Heilsfeiten als incarnatie, plaatsvervangend lijden en sterven, opstanding, hemelvaart, laatste oordeel, werkelijkheden als zonde, genade, verzoening, vergeving, verlossing worden als mythisch gekwalificeerd, behorend tot het tijd- en wereldbeeld van de bijbelschrijvers, dus achterhaald, en moeten in de geduldige dialoog met de wereld vertolkt, geïnterpreteerd worden met behulp van de hedendaagse mens- en maatschappijwetenschappen, binnen het kader van het huidige menselijke Selbstverständnis (verstaan van zichzelf). Geen wonder, dat velen ook in de Kerk het spoor bijster raken en als ideaal van „oecumene” het samengaan van alle wereldgodsdiensten, als in wezen eenzelfde geloof, propageren! Zij menen, gesteund door theologen en sociologen, dat in een actief engagement met de maatschappelijke vraagstukken, in een zich verdiepen in de problemen van de derde wereld, het christendom een nieuwe geloofwaardigheid kan krijgen. Als de verschillende linkervleugels in de kerken elkaar maar over de kerkmuren en dwars door de confessionele tegenstelling heen vinden die beloften inhoudt voor de toekomst! zal er een vorm van oecumene ontstaan. Voor talloze jongeren gaat, zoals gezegd, de oecumene trouwens veel verder. Zij hopen nog eens — zoals onlangs prof. P. Smits — op een soort synthese van de wereldgodsdiensten, ja zelfs van de mondiale culturen en denken bovendien aan „een hartelijke samenwerking tussen doorgebroken christenen en doorgebroken marxisten”.

Tegenover deze seculiere verwachting stelle de Kerk de *verkondiging* van de hoop, die niet beschaamt en die gericht

is op Jezus Christus, die niet door een geduldige dialoog alle dingen zal verduidelijken, maar door zijn herscheppen de Woord en Geest alle dingen nieuw zal maken. Het heil ligt in Hem alleen. Buiten Hem is er geen Verlosser. Dat heil wordt verkondigd en verwerkelijk door de bediening van het Woord en de Sacramenten: „Zo spreekt de Heer!” De dialoog met de wereld kan niet betekenen, dat de Kerk haar heilsboodschap in de ontmoeting met de andere godsdiensten moet corrigeren. Evenmin bedoelt zij met haar „Zo spreekt de Heer!” aan de vragen der wereld het zwijgen op te leggen door met de vuist op tafel te slaan. Daarvoor kent zij te goed het risico der valse zekerheden. Zij vertolkt met haar radicale prediking de triomf van het machtige „ja” van God in Christus, dat door geen „neen” van mensen in gevaar gebracht kan worden en dat onze vraagtekens in uitroepetekens kan omzetten. Haar taak zal daarom altijd — niet als uiting van ongerechtvaardigd en krenkend superioriteitsgevoel, maar van pastorale bewogenheid — bestaan in de haar van Godswege toevertrouwde verkondiging van Jezus Christus, dé Weg, dé Waarheid en hét Leven. Haar zin, haar kracht, haar toekomst — ten bate van de wereld, Gods wereld — liggen in het „waagstuk der prediking”.

Wat dit indringende artikel zegt kan men zó samenvatten: In een *serius* gesprek met „andersdenkenden” mag en zal een christen de „dwaasheid” en de „ergernis” van het Evangelie geen moment buiten spel zetten of laten zetten!

De Here Jezus zegt (Lucas 3:11): „Wie een dubbel stel kleren heeft dele mee aan wie er geen heeft, en wie spijzen heeft doe evenzo.” Dat is nogal wat in een wereld waar de verschillen tussen rijk en arm zo groot zijn. Een dubbel stel kleren, wie is er onder ons die dat niet heeft? En spijzen?

De vakantieperiode staat voor de deur, velen van u gaan weg voor een welverdiende tijd van ontspanning. Voor onze Stichting is dit altijd een stille tijd geweest, maar in India en Kenia kent de armoede geen stille tijd. En het is juist nu, dat uit India en Kenia de gegevens van vele kinderen ter financiële adoptie aan ons worden toegestuurd. Een tijdlang konden er door gebrek aan ruimte geen kinderen worden opgenomen. Dit is nu weer veranderd, er zijn weer gebouwen klaar gekomen. Mede door uw hulp!

Het is altijd fijn als iemand uit Nederland een van de kindertehuizen bezoekt. Dit is nu kortgeleden weer gebeurd. De heer en mevrouw Smallenbroek uit Nijmegen brachten een bezoek aan de Bethel Fellowship in Zuid-India om „hun” kind op te zoeken. Na terugkomst gaven zij in het kort hun indrukken weer: „Een bezoek aan een kindertehuis van de Bethel Fellowship is een overweldigende ervaring. April jl. bezochten wij het Mattheus kindertehuis in Zuid-India. Hier wonen ca. 275 jongens en meisjes, die in Nederland „adoptie-ouders” hebben.

Na de ontmoeting met de exotische heidense hindowereld, voelden wij ons hier thuis. Het is een geweldige ervaring oom en tante te zijn van 275 kinderen. Alhoewel wij met een van deze kinderen een bijzondere binding hadden, gebruikte het tehuis ons als symbool voor alle nederlandse „adoptie-ouders”. Een rol die wij met vreugde vervuld hebben.

Ieder van u zou met ons diep onder de indruk komen van deze jongens en meisjes, die stuk voor stuk zo veel afschuwelijke dingen hebben meegemaakt, dat men over ieder van hen een boek zou kunnen schrijven. Als men dan ziet, dat deze heidense kinderen, de HERE liefhebben en zijn lof bezingen, dan moet men wel dankbaar en stil worden. Straks zullen zij de Blijde Boodschap weer uitdragen in deze heidense wereld. Wij vonden het geweldig te zien en te ervaren hoe blij en gelukkig deze kinderen zijn en hoe echt zij zich thuis voelen, dit alles mede dankzij de goede en bezielende leiding van de heer Samuel en zijn staf.

In de tehuizen wordt er voor gezorgd dat de kinderen een zo goed mogelijke opleiding krijgen om later en geestelijk en maatschappelijk op eigen benen te kunnen staan. Deze kinderen zijn blij en gelukkig en leven met de HERE in hun hart, in dat grote land met meer dan 600 miljoen inwoners.

Nieuwe tehuizen moeten worden gebouwd, meer kinderen worden geholpen en „geadopteerd”. Aan dit geweldig mooie werk kunt u meehelpen door de Stichting Redt Een Kind te steunen.” Tot zover de heer en mevrouw Smallenbroek.

Nog een enkel woord over Kenia. Herinnert u het zich nog, dat wij een kindertehuis hebben gesteund in Oeganda? Zij, die de leiding daarvan hadden moesten vluchten omdat zij anders door

„Opbouw” in de vakantietijd

In verband met de vakanties van de drukker en de redacteuren zal „Opbouw” in de maanden juli en augustus niet verschijnen op: 8, 22, 29 juli en 12 augustus.

De kopij voor het nummer van 15 juli moet uiterlijk 5 juli op de drukkerij aanwezig zijn,

de kopij voor het nummer van 5 augustus dient uiterlijk 12 juli op de drukkerij aanwezig te zijn.

Vanaf 19 augustus zal „Opbouw” weer wekelijks verschijnen.

De redactie

Kinderen uit het Mattheus Tehuis in Zuid-India

Amin vermoord zouden worden. Het kindertehuis werd gesloten. Dat was in 1973. Vier jaar geleden al en als u het nieuws een beetje hebt gevolgd weet u hoeveel erger nu de situatie in Oeganda is geworden. Kenia wordt overstroomd door Oegandese mensen, die vluchten voor hun leven. Daar zijn ook kinderen

bij. Wij hebben erin toegestemd dat deze kinderen — en wij hebben het begrip „kind” ruim genomen tot soms wel 20 jaar — in de tehuizen, die wij daar steunen, worden opgenomen. Het zijn kinderen zoals Mildred Jolly Okullu van wie ons wordt verteld, dat haar vader werd vermoord in Oeganda en zij weet niet of haar moeder nog in leven is, of Oloya Martin Muttu, die niet weet waar zijn ouders zijn, waarschijnlijk vermoord in Oeganda.

Al deze jonge mensen komen met of zonder hun ouders vluchtend de grens over en omdat er al zoveel vluchtelingen zijn komen ze in uiterste nood naar de kerken toe om hulp. Maar deze kerken zijn arm en hoe zouden zij, zonder onze hulp, dit probleem aan kunnen? Wij weten niet hoe lang dit regime in Oeganda het nog zal kunnen volhouden en wij weten ook niet hoe lang deze kinderen hulp nodig zullen hebben, maar zeker is dat zij op dit moment geholpen moeten worden.

„Wie een dubbel stel kleren heeft dele mee aan wie er geen heeft, en wie spijzen heeft, doe evenzo.” Voor f 55,— per maand is een kind geholpen.

Stichting Redt Een Kind

Secretariaat: Dr Guépinlaan 23, Ommeren (Betuwe). Tel. 03443-2079, b.g.g. 03449-1659.

Postgiro: 1599333 t.n.v. Stichting Redt Een Kind te Zwolle.

Kerknieuws

Aangenomen het beroep van de kerken van Alkmaar en Zaanstreek-Centrum: kand. K. Muller te Alkmaar.

Preekconsent — De vergadering van de regio Amsterdam-Haarlem d.d. vrijdag 27 mei 1977, gehouden te Haamstede, heeft aan de Heer W. in 't Hout, pastoraal medewerker te Beverwijk, op zijn verzoek, verlenging van zijn preekconsent met een jaar gegeven.

MEDEDELINGEN

Zeist — De kerkdiensten in Zeist beginnen van 3 juli tot en met 7 augustus om 8.30 en 17.00 uur.

Groningen-Tehuisgemeente — In overleg met de gemeente heeft de kerkeraad besloten dat gedurende de schoolvakanties de diensten op zondagmiddag, mede in verband met de moeiten rondom de preekvoorziening, komen te vervallen. Dit houdt in, dat er geen middagdien-

sten zijn gedurende de maand juli en op de eerste zondag van augustus.

Voor vakantiegangers in Sauerland en omgeving

Op de zondagen 10, 17, 24 en 31 juli worden er kerkdiensten gehouden in de Nederlandse taal in de Evangelische Kirche te Oberndorf, Wittgenstein, Duitsland. Aanvang 4.00 uur n.m. Voor-ganger: Pastor E. Judt.

NIEUWS UIT BREDER KRING

Nu ook t.v.-serie: „De Bijbel open”

De Bijbel staat flink in de belangstelling

Bovenstaande valt af te leiden uit allerlei evenementen rondom het feit, dat dit jaar wordt herdacht, dat er 500 jaar een gedrukte Bijbel is in Nederland. De P.T.T. besteedde er aandacht aan via de uitgave van een speciale postzegel en in Delft werd een herdenkingsdienst gehouden. Er verscheen zelfs een oud-kijkende Delftse Bijbel, waarvan er al meer dan tweeduizend zijn verkocht. Het boek van de maand: „Het Woord in beeld” vond al heel wat afnemers. Reeds 100.000

exemplaren vonden hun weg onder het lezerspubliek. We vermeldden reeds in één der voorgaande nummers van dit blad de tentoonstelling: „Het Woord in Beeld”, die te Delft gehouden wordt. Maar de vraag blijft klemmen: Gaat de Bijbel bij de mensen thuis ook werkelijk open? Blijkens een recent onderzoek heeft bijna de helft van het Nederlandse volk geen Bijbel of zelfs maar een Bijbelgedeelte in huis. En van de andere helft, die er wel één in huis heeft, leest een groot deel er niet of vrijwel nooit in. Neemt men de Bijbel dan zo weinig serieus? Is de Bijbel eigenlijk wel te vertrouwen? De makers van een nieuwe t.v.-serie: „De Bijbel open”, die dit jaar en in de komende jaren op het scherm wordt gebracht, zijn voornemens de Bijbel een groot aantal vragen te stellen.

Vondsten

Overigens zijn er de laatste jaren archeologische en andere vondsten gedaan, die de Bijbel lijken te bevestigen. Willem Glashouwer, presentator van de serie, welke door de Evangelische Omroep wordt uitgezonden, merkt op: „De boodschap van de Bijbel stáát of valt met zijn historisch karakter met de feiten. In onze serie pakken we de Bijbel niet aan als een boek, dat alleen voor het dagelijks leven zou gelden, maar ook als een boek, dat met gezag spreekt over de historie en de natuur. We gaan als mensen van deze eeuw vragenderwijs op zoek naar de Bijbel. En gaan daarbij niet proberen iets te bewijzen, maar houden ons aan konstateringen, die gebaseerd zijn op feiten.”

Langdurig

„De Bijbel Open” wordt een langdurig projekt. Vóór de vakanties zijn er al twee programma's uitgezonden, maar ná de vakanties komt er een hele serie van ongeveer tien programma's, allemaal gewijd aan het ontstaan van de Bijbel. En dat is dan nog maar één serie! In de komende jaren volgen er nóg vier series van elk tien uitzendingen, achtereenvolgens gewijd aan de betrouwbaarheid van de Bijbel, aan de geschiedenis van Israël en het O.T., aan Jezus en aan de eerste christenen. De hele opzet heeft het karakter van een t.v.-kursus, in het kader waarvan o.m. videocassettes en dia-series beschikbaar komen.

Gratis uitgaven

Verder kan men zich laten inschrijven voor regelmatige (gratis) toezending van begeleidende brochures met een bewerking van de teksten der uitgezonden programma's. Ook is er een kwartaaltijdschrift „De Bijbel Open”, waarvan dit voorjaar het eerste nummer is verschenen. Wie hiervoor belangstelling heeft, kan een briefkaartje sturen naar de E.O. „De Bijbel Open”, Postbus 5656, Hilversum. Ook genoemd tijdschrift wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Rome — Een internationale groep, die zich „wereldbond van atheïsten” noemt, heeft van het Vaticaan honderd miljoen dollar „schadevergoeding” geëist „voor de gruwelen die het rooms-katholicisme in de loop der eeuwen tegen de atheïsten heeft bedreven.” De groep wordt geleid

door de bekende Amerikaanse atheïste Maladyn Murray O'Hair. Het Vaticaan noemde de eis absurd.

HERINNERING

VROUWENCONTACTDAG

De vrouwencontactdag wordt dit jaar D.V. in Rotterdam gehouden op zaterdag 17 september in de Prinsekerk, Scheepstraat 71.

Aanvang 10.30 uur v.m.

Spreeker: drs H. de Jong, Amsterdam.

Nadere gegevens volgen nog.

Voorthuizen

Aan de Chr. Nat. School „De Hoeksteen” wordt gevraagd

EEN ENERGIEKE

ONDERWIJZER

(bev. voor j en r)

die uit overtuiging 't Chr. onderwijs wil dienen.

De school telt zes leerkrachten.

Nieuw gebouw en moderne

leermiddelen.

Inlichtingen en sollicitaties bij de school-leider S. J. de Boer, De Steenkamp 118, Voorthuizen (tel. 03429-2618).

Haamstede

Te huur

VAKANTIEHUIS

Nog vrij voor de periode van zaterdag 30 juli tot 13 aug. 7 personen.

C.V., Open haard, badkamer, grote tuin, rustige omgeving.

Tel. 01115-2256.

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD !

honger en armoede

kennen geen vacantie!

in india niet...

in kenia niet...

adopteer

daarom nú een van de vele kinderen

die opgenomen konden

worden in

nieuwe tehuizen

die we dank zij u

konden bouwen!

bel onze secretaresse nu!

03443-2079 b.g.g. 03449-1659

is f 55,— per maand voor u

een bezwaar, doe het dan samen met anderen

stichting

redt een kind

secretariaat: dr. guépinlaan 23 - ommeren (betuwe) tel. 03443-2079

postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te zwolle

bank: raiffeisenbank - zwolle, rek.no. 37.73.32.860.

Redaktieleden:

Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma; Ds H. Smit

Adres van de Redactie:

K. Muller, H. Pootlaan 242, Alkmaar, tel. 072-116767

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volksparksingel 45, Enschede, tel.
053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist,
tel. 03404 - 12452.

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Merelhoven 273, Capelle a/d IJssel, tel. 010-504178

Abonnementsprijs:

f 35,— per jaar of f 18,50 per halfjaar.

Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.

Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.